

ĐỢI... – KHI TÌNH YÊU HÓA THÀNH MỘT NỖI CHỜ

Bài thơ “Đợi...” của Trinh Trinh - Trong tập thơ “Sắc Màu Thời Gian – Tập 4”, CLB Văn Thơ Sài Gòn, Trinh Trinh chủ biên

Bài viết: BÙI QUANG XUÂN

Có những tình yêu được nói bằng lời, có những tình yêu được ghi dấu bằng những cuộc gặp gỡ, nhưng cũng có những tình yêu gần như không nói gì cả, chỉ âm thầm ở lại trong một nỗi chờ. **“Đợi...” của Trinh Trinh là một bài thơ như thế.** Không có những lời thề hẹn, không có những cuộc đoàn viên, bài thơ chỉ có một người con gái đứng bên này ký ức, lặng lẽ nhìn thời gian đi qua và nghe một tình yêu cũ trở về. Chính sự tiết chế ấy làm nên vẻ đẹp riêng của bài thơ: càng ít lời, nỗi nhớ càng sâu; càng im lặng, tình yêu càng có sức vang.

CÓ MỘT NGƯỜI ĐÃ ĐỢI TRONG IM LẶNG

Ngay nhan đề **“Đợi...”**, dấu ba chấm đã tạo ra một khoảng trống. Đợi ai? Đợi đến bao giờ? Có còn một cuộc trở về hay không? Tác giả không trả lời. Và chính sự bỏ ngỏ ấy mở ra toàn bộ không gian tâm trạng của bài thơ.

*“Em đã đợi
dấu lòng không dám hẹn
Sương giăng nhiều
che khuất cả bình minh”*

Câu thơ **“dấu lòng không dám hẹn”** đặc biệt đáng chú ý. Bởi chờ đợi thông thường phải có một lời hẹn, còn ở đây, người phụ nữ vẫn đợi dù chẳng dám đặt tên cho cuộc hẹn ấy. Đó là một kiểu chờ rất nữ tính: không đòi hỏi, không níu kéo, không trách móc; chỉ lặng lẽ giữ một khoảng trống trong tâm hồn cho người đã xa.

Hình ảnh “sương giăng” và “che khuất bình minh” vì thế không chỉ tả cảnh. Nó là **ẩn dụ cho một tình yêu bị thời gian phủ mờ**, nơi ánh sáng của hiện tại chưa đủ sức xóa đi bóng dáng của quá khứ.

HƯƠNG YÊU CŨ KHÔNG THỂ QUÊN

Nếu “đợi” là trạng thái của hiện tại thì ký ức chính là nơi nuôi dưỡng sự chờ đợi ấy:

*“Hương yêu cũ
em mang hoài trong ngực*

*Kỷ niệm đầy
không dễ lãng quên anh?”*

“Hương yêu cũ” là một hình ảnh đẹp bởi hương vốn vô hình, không thể cầm nắm, nhưng lại có khả năng đánh thức ký ức rất mạnh. Người đã đi xa, thời gian đã đi qua, nhưng “hương yêu” vẫn được “mang hoài trong ngực”.

Câu hỏi “*không dễ lãng quên anh?*” không thực sự cần một lời đáp. Nó giống như một tiếng tự hỏi với chính mình. Người phụ nữ hiểu rằng mình không quên được, nhưng vẫn hỏi như thể muốn tìm một lý do để tiếp tục nhớ.

Ở đây, thơ không miêu tả tình yêu bằng những biến cố lớn. **Thơ miêu tả sức sống dai dẳng của ký ức.** Chính ký ức khiến một tình yêu đã qua vẫn còn hiện diện trong hiện tại.

KHI CON ĐƯỜNG CŨ SỢ ĐÁNH THỨC NGÀY XƯA

Một trong những đoạn thơ tinh tế nhất là:

*“Con đường xưa
em đi qua rất khẽ
Sợ bước chân
đánh thức một ngày xa”*

“Đi qua rất khẽ” là một cách diễn đạt giàu chất tâm lý. Người thơ không sợ con đường; người thơ sợ **ký ức mà con đường cất giữ**. Một bước chân có thể đánh thức cả một “ngày xa”.

Ở đây, không gian ngoại giới đã trở thành không gian tâm hồn. **Con đường không còn là con đường địa lý; nó là con đường của ký ức.** Đi qua nó cũng giống như đi qua một phần đời mình.

Và có lẽ, ai từng có một kỷ niệm sâu sắc đều hiểu cảm giác ấy: có những con đường không cần ai gọi tên, chỉ cần đi ngang qua cũng đủ khiến một thời đã mất trở về.

NỖI ĐAU ĐƯỢC GIỮ BẰNG SỰ IM LẶNG

Bài thơ không khóc. Nhưng chính vì không khóc nên người đọc lại cảm nhận rõ hơn nỗi đau:

*“Dù nhớ lắm
em cũng không dám khóc*

*Chỉ lặng im
nghe ký ức gọi về”*

Hai chữ “**lặng im**” chính là một trong những chìa khóa thi pháp của bài thơ. Cảm xúc không được đẩy lên thành tiếng kêu. Nó được giữ lại, nén xuống, để rồi lan ra trong những khoảng trắng giữa các câu thơ.

Đây cũng là điểm làm nên sắc thái nữ tính của *Đợi...*: **nhĩ đau không ồn ào mà thấm sâu; tình yêu không sở hữu mà gìn giữ; nỗi nhớ không đòi hỏi hồi đáp mà tự mình tồn tại.**

Bởi vậy, người đọc không bị cuốn vào một bi kịch tình yêu. Người đọc được đưa vào **một thế giới nội tâm.**

GIỌT LỆ CHƯA CHẠM LÁ ĐÃ TAN

Đến đoạn tiếp theo, hình ảnh giọt lệ xuất hiện nhưng vẫn không trở thành một dòng nước mắt thông thường:

*“Giọt lệ rơi
chưa chạm vào chiếc lá
Đã tan rồi
như giấc mộng chưa say”*

Đây là một trong những hình ảnh đẹp nhất của bài thơ.

Giọt lệ chưa kịp chạm vào chiếc lá đã tan. Một giấc mộng chưa kịp say đã tan. Hai hình ảnh đặt cạnh nhau tạo nên cảm giác **mong manh đến tận cùng**. Tình yêu cũng vậy: chưa kịp thành một câu chuyện trọn vẹn đã trở thành ký ức.

Nhưng chính sự mong manh ấy lại làm cho tình yêu có một đời sống khác. Nó không còn sống trong hiện thực mà sống trong tâm tưởng.

TỪ NGƯỜI ĐƯỢC CHỜ ĐẾN NỖI CHỜ

Đoạn kết là nơi bài thơ đạt đến chiều sâu nhất:

*“Em ở đây
bên này khung trời nhớ
Uớt hồn thơ
tự thuở lúc nào không
Giọt nước mơ*

*nay đâu còn là mộng
Hóa thành em
trong một nỗi chờ mong...”*

Nếu ở đầu bài, “em” là người đang đợi, thì đến cuối bài, “em” dường như đã **hóa thành chính nỗi đợi**.

Đây là sự chuyển hóa quan trọng nhất của bài thơ: từ **tình yêu** sang **ký ức**, từ ký ức sang **nỗi nhớ**, từ nỗi nhớ sang **chờ mong**, và cuối cùng chờ mong trở thành một phần của bản thể.

Câu “*Hóa thành em / trong một nỗi chờ mong*” vì vậy có thể xem là điểm kết tinh của toàn bài. Người con gái không còn đứng bên ngoài nỗi chờ để quan sát nó. **Nàng sống trong nỗi chờ, và nỗi chờ trở thành một phần con người nàng**.

Đó là lúc bài thơ vượt khỏi câu chuyện của một người phụ nữ chờ một người đàn ông. Nó trở thành câu chuyện phổ quát hơn về **con người và những điều mình không thể buông khỏi trái tim**.

DƯ ÂM – CÓ NHỮNG TÌNH YÊU CHỈ CÒN BIẾT SỐNG TRONG THƠ

Đợi... không phải bài thơ của một cuộc hội ngộ. Nó cũng không phải bài thơ của một lời chia tay quyết liệt. Đó là bài thơ của **một khoảng giữa**: giữa nhớ và quên, giữa hy vọng và tuyệt vọng, giữa muốn gọi và không dám gọi, giữa muốn khóc và chỉ có thể im lặng.

Vẻ đẹp của bài thơ nằm ở chính khoảng giữa ấy.

Trình Trinh không cố trả lời câu hỏi liệu người ấy có trở về hay không. Bởi có lẽ, đến một lúc nào đó, **người ta không còn chờ một người trở lại; người ta chỉ chờ một phần ký ức trong mình được bình yên**.

Và khi ấy, tình yêu đã đi qua một hành trình rất dài: từ một ánh nhìn trở thành kỷ niệm, từ kỷ niệm trở thành nỗi nhớ, từ nỗi nhớ trở thành chờ mong, rồi cuối cùng hóa thành thơ.

Có những người không còn ở bên ta, nhưng vẫn ở lại trong một miền ký ức. Có những cuộc tình không đi đến tận cùng, nhưng lại đi rất sâu vào tâm hồn. Và có những nỗi chờ không cần một ngày đoàn tụ, bởi chính nó đã trở thành một phần của đời người.

Đó chính là nơi “Đợi...” của Trinh Trinh tìm thấy vẻ đẹp của mình: **khi tình yêu không còn là một người để đợi, mà trở thành một nỗi chờ để con người sống cùng.**